

4. Платонов В. Н. Подготовка национальных команд к Олимпийским играм: история и современность / В. Н. Платонов, Ю. А. Павленко, В. В. Томашевский. – К.: Изд. дом Д. Бураго, 2012. – 252 с.
5. Матвеев Л. П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов / Л. П. Матвеев. – К.: Олимп. лит., 1999. – 312 с.
6. Сапрун С.Т. Удосконалення системи дитячо-юнацьких спортивних шкіл в Україні / С.Т. Сапрун // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія №15. „Науково-педагогічні проблеми фізичної культури/фізична культура і спорт”/ 36. наукових праць / За заг. ред. О.В. Тимошенка.- К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. - Випуск 7 (77) 16. - С. 44-48.
7. Наказ Міністерства молоді та спорту України від 17.01.2015 № 67 «Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл»: [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15>.
8. Малинин А. Б. Менеджмент деятельности спортивных школ / А. Б. Малинин, В. А. Малинин. – М.: Физическая культура, 2008. – 240 с.
9. Ніколаєнко В. В. Система багаторічної підготовки футболістів до досягнення вищої спортивної майстерності: автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: [спец.] 24.00.01 «Олімпійський професійний спорт» / В. В. Ніколаєнко. – К., 2015. – 38 с.
10. Game plan: A strategy for delivering government's sport and physical activity objectives: A Joint DCMS // Strategy Unit Report December 2002. – 226 p.
11. Henwood D. Canadian Sport Centre Calgary: Performance and Profit / D. Henwood // IV International Forum on Elite Sport. – USA Colorado Springs, 2009. – 25 p.
12. Houlihan B. Modernization and Sport: The Reform of Sport England and UK Sport / B. Houlihan, M. Green. – Loughborough: School of Sport and Exercise Sciences Loughborough University, 2009. – 27 p.

Семенів Б.С.¹, Стахів М.М.¹, Ковбан О.Л.¹, Бенцак Л.І.²

¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

²Львівський національний університет імені І.Франка

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ВЕТЕРИНАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

В Україні здійснюється широкий комплекс заходів, що створюють необхідні умови праці та побуту, оздоровлення зовнішнього, в тому числі й виробничого, середовища, подальший розвиток охорони здоров'я. Разом з тим активність людини, засоби фізичної культури та спорту є важливими чинниками вдосконалення, зміцнення здоров'я, що в кінцевому підсумку підвищує творчу активність людини, її працездатність. Фізична культура — невід'ємна частина життя людини. Вона займає досить важливе місце в навчанні, роботі людей. Заняття фізичними вправами відіграють значну роль у працездатності членів суспільства, саме тому знання й уміння з фізичної культури повинні закладатися в освітніх установах різних рівнів поетапно. Метою фізичного виховання у навчальних закладах є сприяння підготовці гармонійно розвинених, висококваліфікованих фахівців. У процесі навчання з курсу фізичного виховання передбачається вирішення завдань: виховання у студентів високих моральних, волевих і фізичних якостей, готовності до високопродуктивної праці; збереження і зміцнення здоров'я, сприяння правильному формуванню й усебічному розвитку організму, підтримки високої працездатності упродовж усього періоду навчання, придбання студентами необхідних знань з основ теорії, методики й організації фізичного виховання і спортивного тренування, формування у студентів переконаності в необхідності регулярно займатися фізичною культурою і спортом.

Ключові слова: фізична підготовка, зміст, теорія, методика, експерти, модель, студенти, заняття, педагогічний експеримент, фізичне виховання.

Сэмэниэ Б.С., Стахив М.М., Ковбан О.Л., Бенцак Л.И. Физкультурное образование, как средство формирования мотивации студентов ветеринарных специальностей к самостоятельным занятиям по физическому воспитанию. В Украине осуществляется широкий комплекс мер, создающих необходимые условия труда и быта, оздоровления внешней среды, в том числе и производственного, дальнейшее развитие здравоохранения. Вместе с тем активность человека, средства физической культуры и спорта являются важными факторами совершенствования, укрепления здоровья, в конечном итоге повышает творческую активность человека, его работоспособность. Физическая культура – неотъемлемая часть жизни человека. Она занимает достаточно важное место в учебе, работе людей. Занятия физическими упражнениями играют значительную роль в работоспособности членов общества, именно потому знания и умения по физической культуре должны закладываться в образовательных учреждениях различных уровней поэтапно. Целью физического воспитания в учебных заведениях является содействие подготовке гармонически развитых, высококвалифицированных специалистов. В процессе обучения по курсу физического воспитания предусматривается решение задач: воспитание у студентов высоких моральных, волевых и физических качеств, готовности к высокопроизводительному труду; сохранение и укрепление здоровья, содействие правильному формированию и всестороннему развитию организма, поддержания высокой работоспособности на протяжении всего периода обучения, приобретение студентами необходимых знаний по основам теории, методики и организации физического воспитания и спортивной тренировки, формирование у студентов убежденности в необходимости регулярно заниматься физической культурой и спортом.

Ключевые слова: физическая подготовка, содержание, теория, методика, эксперты, модель, студенты, занятия, педагогический эксперимент, физическое воспитание.

Semeniv B.S., Stahiv M.M., Kovban O.L., Bencak L. I. Physical education as a means of forming the motivation of students of veterinary specialties for independent physical education classes. Ukraine has a wide range of activities that create the necessary working and living conditions, improve the external environment, including the production environment, the further development of health care. At the same time, human activity, physical culture and sports are important factors for improvement, health promotion, which ultimately enhances the creative activity of man and his ability to work. Physical culture is an integral part of human life. It takes a rather important place in the study, the work of people. Physical exercises play a significant role in the ability of members of society, which is why knowledge and skills in physical culture should be laid out in educational institutions of different levels in stages. The goal of physical education in educational institutions is to facilitate the preparation of harmoniously advanced, highly skilled professionals. In the process of training from the course of physical education, the tasks are to be solved: education of students of high moral, volitional and physical qualities, readiness for highly productive work; the preservation and strengthening of health, the promotion of proper formation and comprehensive development of the organism, maintenance of high working capacity throughout the period of study, the acquisition of students with the necessary knowledge on the basics of theory, methodology and organization of physical education and sports training, the formation of students' belief in the need to regularly engage in physical education and sports.

Key words: physical training, content, theory, methodology, experts, model, students, occupations, pedagogical experiment, physical education.

Постановка наукової проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі становлення вітчизняної освітньої системи, фізичне виховання як навчальна дисципліна у вищій школі потребує суттєвого перегляду та вдосконалення. Це пов'язано не тільки з завданням покращення якості освіти, але й із загальним погіршенням стану здоров'я студентської молоді, недостатньою гуманістичною та професійною спрямованістю фізичного виховання, зниженням мотивації до занять фізичними вправами, підвищенням вимог суспільства до підготовки сучасного фахівця (Ж.Г. Дьоміна, Р.Т. Раєвський та ін.).

Необхідність перебудови структури навчальної дисципліни "Фізичне виховання" у закладах вищої освіти, зумовлена тим, що фізична культура і спорт є одним із засобів формування загальної та професійної культури особистості сучасного фахівця, чинником зміцнення здоров'я, покращання фізичного та психофізичного стану студентів [1; 2; 4; 16].

Науковцями з фізичного виховання визначено стан фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів близько ста спеціальностей. Аналіз літератури та практики виявив, що незважаючи на наявні безперечні наукові досягнення в галузі фізичного виховання, значна частина питань фізичної підготовки студентів закладів вищої освіти залишилась поза увагою вітчизняних та зарубіжних науковців з фізичного виховання. Навіть там, де фізичного виховання проводиться на високому організаційно-методичному рівні, ефективність фізичної підготовки з врахуванням обраного фаху наявна лише на період навчання студентів у закладі вищої освіти [3; 5; 17; 20].

Аналіз теорії та практики дозволяє стверджувати про відсутність методики з формування мотивації студентів закладів вищої освіти до занять фізичною культурою та спортом з урахуванням профільної фізичної підготовки.

Саме тому, базуючись на даних наукових досліджень рекомендують для розвитку фізичних якостей, рухових вмінь та навичок застосувати відповідні методики, які на цей час ретельно розроблені у видах спорту, котрі входять до навчальних програм [3; 10; 12; 18; 19].

В.А. Кабачков та С.А. Полієвський створили модель ППФП учнів навчальних закладів професійно-технічної освіти, на основі створених ними професіограм професійно-прикладної фізичної підготовки, відповідних завдань ППФП, а також добору відповідних видів спорту, їх елементів та фізичних вправ для ППФП, розробили практичні рекомендації для конкретних робітничих професій. Рекомендації з ППФП для різних робітничих професій розроблені за концепцією В.А. Кабачкова та С.А. Полієвського, починаючи з 1971 р., були включені до усіх програм з фізичного виховання учнів навчальних закладів професійно-технічної освіти та стали теоретико-методичною основою професійно спрямованого фізичного виховання у підготовці фахівців робітничих професій [8; 9].

Все це свідчить на користь нашого подальшого дослідження.

Аналіз остатніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років проведено чимало досліджень, присвячених вивченню проблеми зниження рухової активності студентської молоді в процесі навчання [1; 2; 4], вдосконаленню змісту фізичного виховання студентів [7; 8]. Ряд авторів наголошують на необхідності використання новітніх технологій та методик у фізичному вихованні студентів ВНЗ для підвищення мотивації у заняттях [3; 5; 10].

Основи спеціальної фізичної підготовки з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності закладені в працях, Р.Т.Раєвського, В.А.Романенка. Проблеми підвищення ефективності профільної фізичної підготовки присвячені роботи Г.Г. Лапшиної, та інших.

Зусиллями багатьох науковців, зокрема С.І. Присяжнюка, С.В. Романчука Б.С. Семеніва визначені зміст, форми та методи використання засобів фізичної культури і спорту для збільшення ефективності професійної підготовки молодих спеціалістів, що дало можливість організувати у багатьох вищих навчальних закладах країни цілеспрямовану роботу з фізичної підготовки студентів з урахуванням вибраного ними профілю [2; 6; 9]. Така увага обумовлена тим, що фізична підготовка є невід'ємною складовою підготовки студентів до майбутньої трудової діяльності [3; 4].

Саме тому, базуючись на даних наукових досліджень рекомендують для розвитку фізичних якостей, рухових вмінь та навичок застосувати відповідні методики, які на цей час ретельно розроблені у видах спорту, котрі входять до навчальних програм [2; 6].

Якщо в процесі занять з фізичного виховання знайти відповідні методики навчання які б сприяли в студентів формуванню мотивації до занять фізичною культурою та спортом, це надасть змогу розвинути необхідні фізичні якості та рухові навички майбутньому фахівцеві для підвищення спеціальної працездатності, запобіганню професійним захворюванням впродовж всієї його професійної діяльності на високому рівні.

В результаті аналізу науково-методичної літератури та практичних занять з фізичного виховання, було встановлено, що низька ефективність фізичної підготовки зумовлена низьким рівнем мотивації та інтересу студентів ветеринарних профілів закладів вищої освіти до занять з фізичного виховання. Попри значні досягнення з фізичного виховання студентської молоді, науковці з фізичного виховання не враховують, мотиваційних особливостей студентів аграрних закладів вищої освіти, які готують фахівців ветеринарних профілів до занять фізичною культурою та спортом з урахуванням обраного фаху.

Мета дослідження. В процесі фізичного виховання дати студенту знання, вміння, навички, які дозволять йому самостійно виявляти фактори, які негативно впливають на його стан здоров'я, складати та реалізовувати комплекси цілеспрямованих фізкультурно-оздоровчих тренувальних режимів, спрямованих на зміцнення здоров'я, профілактику професійних захворювань, підвищення спеціальної працездатності та підтримувати її на високому рівні впродовж всього життя та під час професійної діяльності.

Завдання дослідження.

1. Розробити теоретико-методичну модель з фізичної підготовки студентів ветеринарних профілів ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького
2. Провести експериментальну перевірку розробленої освітньої моделі фізичної підготовки студентів ветеринарних профілів ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького

Матеріал і методи дослідження

Об'єкт наукового дослідження: навчально-виховний процес фізичної підготовки студентів ветеринарних профілів.

Предмет дослідження: зміст, форми, засоби, методи формування знань, вмінь та навиків студентів ветеринарних профілів ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького з фізичної підготовки у процесі фізичного виховання.

Методи дослідження:

1. Теоретичні: аналіз навчально-нормативної документації, психологічної, педагогічної та методичної літератури з метою визначення стану та перспектив досліджуваної проблеми; порівняння різних поглядів вчених на досліджувану проблему для визначення напрямів дослідження та понятійно-категорійного апарату.
2. Емпіричні: педагогічне спостереження за навчальним процесом, анкетування та педагогічне тестування для діагностики рівня фізичної підготовленості студентської молоді; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний)

3. Математичні методи обробки інформації.

Результати дослідження. Дослідження проводились на базі Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького із студентами факультету ветеринарної медицини. На розгляд експертів-фахівців кафедри фізичного виховання, спорту і здоров'я ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького (10 викладачів) та профілюючих кафедр (38 викладачів ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького) була запропонована теоретико-методична модель навчання з курсу фізичного виховання студентів.

85,8% експертів активно підтримали висунуту нами тезу про зміну пріоритетів в роботі з фізичного виховання студентів: набагато важливіше надати студенту необхідну теоретико-методичну освіту в галузі фізичної культури і спорту, аніж вирішувати питання їх власне фізичної підготовки. Своє рішення експерти мотивували тим, що будь-які досягнення в фізичній підготовці студентів в стінах навчального закладу, швидко зникають після його закінчення, якщо випускник не спроможний продовжувати таку роботу самостійно. Варто зазначити, що питання власне фізичної підготовки в період навчання у навчальному закладі експерти також вважали важливим, однак поставили його на друге місце.

За результатами експертної оцінки нами була розроблена та запропонована теоретико-методична модель навчання з фізичної підготовки студентів ветеринарних профілів два основних блоки: теоретичний та методичний (рис.1).

Експерти при обговоренні відмітили, що заходи з фізичної підготовки студентів, запропоновані в теоретико-методичній моделі навчання з метою підвищення мотивації до самостійних занять з фізичної культури і спорту, підвищення спеціальної працездатності та з метою профілактики і запобіганню професійним захворюванням, можуть і повинні реалізуватися на регламентованих заняттях з фізичного виховання, так і в самостійних заняттях в поза розкладом.

Розроблені нами навчальний план, програма та зміст теоретико-методичної моделі навчання студентів фізичної підготовки пройшли експериментальне обґрунтування в умовах реальної навчально-педагогічної діяльності. З цією метою з вересня 2016 року із студентів четвертого курсу, які навчаються за спеціальністю ветеринарна медицина, були сформовані дві групи: одна – експериментальна, для якої навчальний процес з фізичної підготовки був побудований на основі розроблених і відображених в розділах робочої навчальної програми і графіку навчального процесу; друга – контрольна, де фізична підготовка здійснювалась з допомогою традиційних принципів та методів навчання без вираженого теоретичного та методичного розділів навчання, в основному за рахунок практичної фізичної підготовки.

Рис. 1 Теоретико-методична модель навчання студентів з фізичного виховання.

Співбесіда, що проводилась перед початком експерименту з студентами обох груп, показала, що студенти експериментальної групи (20 осіб), та студенти контрольної груп (20 осіб) однаково погано орієнтувались в теоретичних та методичних розділах фізичної підготовки.

Протягом першого семестру 2016-2017 навчального року студентам експериментальної групи подавали теоретичний та методичний матеріал з фізичної підготовки, та провели методичні заняття з організації фізичної підготовки. Після чого було проведено оцінювання знань студентів з питань теорії та методики фізичної підготовки, результати якого зображені в таблиці 1.

Таблиця 1

Успішність студентів експериментальної і контрольної груп теоретичного та методичного курсу навчання з фізичної підготовки

№ п/п	Теми програми	Середній бал		
		Експериментальна група	Контрольна група	Відмінності між групами
1.	Теоретична підготовка з розділів робочої навчальної програми з фізичного виховання	4,5	2,2	2,3
2.	Методика використання засобів фізичної культури і спорту з розділів програми з фізичного виховання	4,1	2,6	1,5
3.	Вивчення основних вимог до профілюючої фізичної підготовки	4,3	2,2	1,1
4.	Вивчення основних професійних захворювань	4,4	2,1	2,3
5.	Методика профілактики професійних захворювань засобами фізичної культури і спорту	4,6	2,4	2,2
6.	Оволодіння методами організації самостійних занять з фізичної культури та спорту	3,9	2,3	1,6
7.	Проведення самостійних занять з фізичної підготовки з врахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності	4,8	2,5	2,3
Всього		4,37	2,32	1,9

Як видно з наведених даних (табл. 1), студенти експериментальної групи, з якими проводились заняття з теорії та методики фізичного виховання і спорту, змогли дати більше правильних відповідей на поставлені їм запитання з теоретичного та методичного розділів моделі фізичної підготовки. Їхня успішність по всіх темах програми склала від 3,9 до 4,8 балів. Були окремі випадки незадовільних оцінок з певних тем в експериментальної групи: по темі 2 і 6 відповідно одна, дві оцінки.

Студенти ж, які не пройшли такої підготовки (контрольна група), не змогли дати вірних відповідей на більшість запитань. Згідно з таблицею 1 їхня успішність в основному була незадовільною – 2,32 бали (з 2,1 до 2,6).

Протягом 2 семестру 2016 - 2017 н. р. студенти експериментальної (20 чол.) та контрольної груп (20 чол.) самостійно використовували засоби фізичної культури і спорту під час навчально-виховного процесу, та під час проходження виробничої практики.

До та після чотиримісячного педагогічного експерименту в студентів експериментальної та контрольної груп реєструвались показники спеціальної працездатності: індекс спеціальної працездатності (увага, концентрація та переключення уваги, ЗМР на диференційований подразник), емоційний стан за тестом САН, ІГСТ у трихвилинній модифікації, силової витривалості (згинання розгинання рук в упорі лежачи; згинання і розгинання тулуба), швидкісно-силових характеристик (біг на 30; 4 x 30 м), результат стрибка в довжину з місця.

Таблиця 2

Зміни спеціальної працездатності і функціонального стану студентів за період педагогічного експерименту

Показники	Група	Початок експерименту		Кінець експерименту		Величина приросту, у %	Відмінності з контрольною групою, %	Відмінності t	між груп p
		X±Mx	σ	X±Mx	σ				
Індекс спеціальної працездатності	№1К	61,3±1,9	8,0	62,1±1,7	7,3	1,3			
	№2Е	62,0±2,3	9,0	69,7±1,9	8,1	12,0	10,7	2,8	<0,05
Зорово-моторна реакція на диференційований подразник, мс	№1К	403,3±12,4	47,8	388,3±13,4	52,1	-3,7			
	№2 Е	403,2±12,1	47,2	312,5±13,1	51,6	-22,5	-18,8	4,0	<0,05
Активність за тестом САН, од.	№1К	2,7±0,2	0,8	2,8±0,2	0,8	3,7			
	№2 Е	2,0±0,2	0,8	3,6±0,6	2,4	80,0	-28,0	2,6	<0,05

За період педагогічного експерименту (табл. 2) у функціональному стані студентів і їх спеціальній працездатності відбулися суттєві, хоча й неоднозначні, зміни. Оцінюючи їх за величиною приросту спеціальних і психомоторних якостей, варто зазначити, що найсуттєвіші зрушення відбулися в студентів експериментальної групи. За суб'єктивним оцінюванням тесту САН активність студентів, експериментальної групи зросла на 80,8%.

Таблиця 3

Динаміка фізичної підготовки студентів в період проведення педагогічного експерименту

Види контрольних вправ	Група	Початок експерименту		Кінець експерименту		Відмінності з контрольною групою, %	Відмінності експериментальних груп в порівнянні t,p
		X±Mx	σ	X±Mx	Σ		
Індекс Гарвардського степ-тесту, од.*	№1К	42,6±2,0	7,2	42,8±2,7	38,5	1,0	2,1P > 0,05
	№2 Е	46,6±2,1	8,2	54,3±2,7	10,5	-4,8	2,4 P > 0,05
Біг 30 м, с	№1К	6,0±1,1	2,5	5,9±1,4	5,8		
	№2 Е	6,0±1,3	5,1	5,6±1,2	4,7	-1,8	0,7 P > 0,05
Стрибки в довжину з місця, см	№1К	156,8±8,3	32,1	160,0±7,7	29,3		
	№2 Е	160,2±8,1	31,6	174,0±8,1	31,6	-1,3	0,6 P > 0,05
Човниковий біг 4x30, с	№1К	26,8±2,9	11,8	26,6±2,2	8,3		
	№2 Е	26,2±2,9	11,3	25,4±2,1	8,2	-0,4	0,6 P > 0,05

Примітка: * в трихвилинній модифікації Джамгарова Т.Т.

За період педагогічного експерименту фізичні якості студентів експериментальної групи суттєво збільшилися (табл.

3). Можна вважати, що одна з причин такого підвищення полягає в покращенні функціонального стану кори великих півкуль. Це припущення побічно підтверджується даними, які свідчать, що у студентів другої групи зменшився час ЗМР на диференційований подразник на 18,8 %.

Висновки та перспективи подальших досліджень:

1. Як видно з отриманих даних наукового дослідження студенти експериментальної групи, які отримали певний рівень знань з розділів теорії та методики підготовки з фізичної культури і спорту, в більшій мірі самостійно використовували засоби фізичної культури і спорту під час проходження навчальної практики, як в стінах університету так і поза його межами.
2. Величина приросту за рівнем спеціальної працездатності склала 12 % порівняно з контрольною групою, показник ІГСТ у експериментальної групи збільшився на 11,5%; швидкісно-силові якості покращилися на 5%.
3. Це доводить, що коли, студент володіє необхідними знаннями та вміє самостійно організувати власну фізичну підготовку, мотивація до занять з фізичного виховання в нього значно вища за студента котрий не володіє необхідними теоретико-методичними знаннями з фізичної культури і спорту .

Література

1. Дьоміна Ж.Г. Методика навчання вправ координаційної спрямованості майбутніх учителів музики у процесі фізичного виховання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Жанна Геннадіївна Дьоміна. - К., 2010. - 242 с.
2. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: навч. посібник / С.І. Присяжнюк. - К.: Центр учебной литературы, 2008. - 504 с.
3. Приставський Т.Г. Легка атлетика — основа оздоровлення, навчання і виховання студентів вищих навчальних закладів : навч.-метод. посіб [для студ. вищих навч. закладів III–IV рівнів акредитації] / [Приставський Т.Г., Лемешко В.Й., Дух Т.І.]. — Львів : ЛНУВМ та БТ імені С.З. Гжицького, 2012. — 254 с.
4. Раєвський Р.Т. Професійно орієнтоване фізичне виховання студентів енергетичних спеціальностей / Р.Т. Раєвський, С.В. Халайджі // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – №3. – С. 36–37.
5. Романенко В.А. Диагностика двигательных способностей человека / В.А. Романенко. – Донецк: ДНУ, 2005. – 72 с.
6. Романчук С. В. Фізична підготовка курсантів військових навчальних закладів сухопутних військ Збройних сил України: Монографія / С.В. Романчук. - Львів: АСВ, 2012. – 367 с.
7. Семенів Б. С. Методичні рекомендації з розвитку силових якостей студентів : навч. - метод. посібн. / Б. С. Семенів. - Львів, 2012. - 72 с.
8. Семенів Б. С. Професійно-орієнтована фізична підготовка студентів : навч.-метод. посібн. / Б.С. Семенів, Г.Г. Лапшина. - Львів, 2012. - 144с.
9. Семенів Б.С. Профілююча фізична підготовка студентів: навч. посібн. / Б.С. Семенів, І.Д. Якимішин, М.М. Стахів.– Львів, 2016. – 138 с.
10. Семенів Б. С. Формування мотивації в учнів професійно-технічних закладів до занять фізичною культурою та спортом / Б.С. Семенів, П.М. Біленький, О.Т. Голубева, О.В. Василів, Т.Г. Приставський // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2017.– № 1 (37). – С. 83–89.
11. Фізичне виховання: навчальний посібник / С.І. Присяжнюк, В.П. Краснов, М.О. Третьяков, Р.Т. Раєвський, В.Й. Кійко, Ф.В. Панченко. - К.: Центр учбової літератури, 2007. -192 с.
12. Balsevich V.K. Methodological Bases Of Human Ontokineziology / V.K. Balsevich // The 6th Annual Congress of the European College of Sport Science. – Jyväskylä. – 2002. – P. 178.
13. Bulicz E. Zdrowie człowieka i jego diagnostyka. Efekty zdrowotne aktywnosci ruchowej / E. Bulicz, I. Murawow. – Radom: Politechnica R. 2003. – 533 s.
13. Hopper C. Physical activity and nutrition for health / C. Hopper, B. Fisher, K.D. Munoz. – Champaign: Human Kinetics, 2008. – 374 p. + CD. – (World of wellness health education series).
14. Hardman K. Contemporari issues in phisical education / K. Hardman, K. Green. – Mayer & Mayer Verlag, 2011. – 300 p.
15. Visek A.J. Athletic identity and aggressiveness: A cross-cultural analysis of the athletic identity maintenance model. A.J. Visek, J.C. Watson, J.R. Hurst, J.P. Maxwell, B.S. Harris // International Journal of Sport and Exercise Psychology. 2010, vol.8(2), pp. 99–116. doi:10.1080/1612 197X.2010.9671936
16. Kovalenko Y.A. Study of dynamics of level of physical preparedness of students / Y.A. Kovalenko // Pedagogika, Psihologija ta Mediko-biologični Problemi Fizičnogo Vihovannâ i Sportu. – 2010, vol 12. – P. 56-58
17. Chen W. Effectiveness of quality physical education in improving students' manipulative skill competency / W. Chen, W. Zhu, S. Mason, A. Hammond-Bennett, A. Colombo-Dougovito // Journal of Sport and Health Science. 2016, Volume 5, Issue 2. – P. 231-238
18. Stodden D. The association between motor skill competence and physical fitness in young adults // D. Stodden, S. Langendorfer, M.A. Robert // Res Q Exerc Sport. 2009, Vol. 80. pp. 223-229. doi: 10.1080/02701367.2009.10599556
19. Erwin H.E. National physical education standards: a summary of student performance and its correlates / H.E. Erwin, D.M. Castelli // Res Q Exerc Sport. 2008. Vol. 79. – pp. 495-505. doi: 10.1080/02701367.2008.10599516
20. Chen W. Students' daily physical activity behaviors: the role of quality physical education in a comprehensive school physical activity program / Chen W., A.J. Hypnar, S.A. Mason, S. Zalmout, A. Hammond-Bennett. J Teach Phys Educ. 2014, Vol. 33. - pp. 592-610. doi: 10.1123/jtpe.2014-0060